

โครงการวิจัย เรื่อง “แนวทางการจัดทำร่างกฎหมายด้านการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาสภาพปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทยเพื่อที่จะเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดสาระสำคัญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้านการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพให้เหมาะสมและความสอดคล้องกับกฎระเบียบในระดับสากล

การกำหนดระเบียบวิธีการวิจัย เป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร(documentary research) โดยการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการประเภทต่าง ๆ เช่น กฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายและระเบียบภายในของประเทศต่างๆ รวมถึงเอกสารทางวิชาของผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยได้ข้อค้นพบว่า ประเทศไทยสมควรมีกฎหมายเฉพาะในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ โดยสมควรกำหนดสาระสำคัญของกฎหมาย ดังต่อไปนี้

1. สิทธิอธิปไตยเหนือทรัพยากรชีวภาพที่อยู่ในหรือเกิดขึ้นในราชอาณาจักร

1.1 สิทธิอธิปไตยเหนือทรัพยากรชีวภาพที่อยู่ในหรือเกิดขึ้นในราชอาณาจักรควรเป็นของรัฐ โดยรัฐมีหน้าที่ต้องใช้สิทธิอธิปไตยเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนของปวงชนชาวไทย

1.2 ปวงชนชนชาวไทยมีสิทธิในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพอย่างเสรีและเท่าเทียมกัน

1.3 ทรัพยากรชีวภาพเป็นสมบัติร่วมกันของปวงชนชาวไทยและไม่ตกอยู่ภายใต้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา หรือสิทธิผูกขาดใด ๆ ทั้งปวง

2. การบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

2.1 กฎหมายการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพควรครอบคลุมถึงทรัพยากรชีวภาพทั้งปวงยกเว้นที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชและกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์

2.2 การเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพเพื่อประโยชน์ทางการค้าจะทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐที่บริหารจัดการทรัพยากรชีวภาพนั้น และได้ทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพนั้น

2.3 หน่วยงานของรัฐที่บริหารจัดการทรัพยากรชีวภาพมีหน้าที่ต้องแจ้งให้ชุมชนท้องถิ่นที่จะมีการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพทราบล่วงหน้าและชุมชนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะคัดค้านการขอเข้าถึงนั้นได้

3. ธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

3.1 หน่วยงานของรัฐที่บริหารจัดการทรัพยากรชีวภาพต้องจัดทำธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ โดยจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึง โดยธรรมนูญนี้มีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานในกำกับของรัฐ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

3.2 ธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

(1) ปรัชญา แนวความคิดหลัก และเป้าหมายของการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

(2) นโยบายและแนวทางปฏิบัติในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพโดยหน่วยงานของรัฐ การแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพโดยหน่วยงานของรัฐ และการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

(3) การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อให้การบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ

This research project aims to study the legal problems relating to the management of biodiversity in Thailand in order to propose to guidelines for the drafting of Biodiversity Management Act that must be suitable for Thailand and in accordance with international laws and regulations.

The research was qualitative, and the information was collected by analysis of documents, such as international conventions, domestic laws and regulations, together with academic writings of the experts in this fields.

The findings of this study indicate that Thailand should have a specific law relating the the management of biodiversity. The substantive provisions of the law should encompass the followings:

1. Sovereign Rights over Biological Resources within or originated in the territory of Thailand.

1.1 Sovereign Rights over Biological Resources within or originated in the territory of Thailand shall belong to the State. The State has the duty to enjoy such rights for the benefit of sustainable use of Thai people.

1.2 Thai people should have the equal and unencumbered right to access to and use of biological resources

1.3 All biological resources are owned by Thai people and cannot be made subject to intellectual property rights or any exclusive private monopoly rights.

2. Biodiversity Management

2.1 The scope of Biodiversity Management Act should be extended to all kinds of biological resources except those provided in the law relating to the protection of plant varieties and the law relating to the protection and promotion of traditional medicine.

2.2 The access to biological resources for commercial purposes shall be allowed after the permission from the Competent Authority is received and the contract on benefit-sharing shall be made.

2.3 The Competent Authority shall have the duty to inform the access to biological resources to the local communities involved. Such local communities shall be entitled to oppose to the accession.

3. Charter on the Biodiversity Management

3.1 The Competent Authority shall conduct the Charter on the Biodiversity Management. The process of conducting this Charter shall be performed with full public participation. This Charter shall bind all government authorities, the authorities under the control of the state and other authorities involved.

3.2 The Charter on Biodiversity Management shall be in accordance with the Constitution and shall include:

- 1) The rationale, concept and objectives of biodiversity management.
- 2) Policies and guidelines of the conservation and sustainable use of biodiversity, the access to and use of biological resources by the government authorities, the sharing of benefit arising from the use of biological resources by government authorities and the cooperation among government authorities or private sectors.
- 3) The Action Plan for the effectiveness of Biodiversity Management.